

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์กรของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์กรของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์กร ของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทาง ในการส่งเสริมการนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

วิธีดำเนินการศึกษา โดยใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยภายในเขตเทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๐ คน ในการศึกษาครั้งนี้ สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ และปัญหา/ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานะในการพัฒนาองค์กรของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งแบบสอบถามได้รับความร่วมมือ จากประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในเขตเทศบาลตำบลหนองสอ ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๗๐ ชุด และคัดเลือกข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุดจำนวน ๓๗๐ ชุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจะหาค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ๓๗๐ คน ผลการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๕๘.๑๑ มีอายุระหว่าง ๑๘-๓๐ ปี ร้อยละ ๔๒.๑๖ มี การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ ๖๒.๙๗ มีอาชีพเป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ ๓๗.๘๔ มีรายได้ ๔๐,๐๐๐ บาทขึ้นไปต่อปี ร้อยละ ๒๙.๗๓ และส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพ แต่งงาน แล้ว ร้อยละ ๕๐.๕๔

๕.๑.๒. ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง ๗ ด้าน

ประชาชน มีความคิดเห็นเกี่ยว ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากคือ ด้านความเป็นผู้รู้จักตน ด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัท ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ และด้านความเป็นผู้รู้จักผล ส่วนด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง

๕.๑.๓. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้ดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F=3.748$, $sig=0.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F=3.555$, $sig=0.004$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านแล้วพบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันทุกด้าน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านอื่นๆที่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ดังนี้

รวมทุกด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระหว่าง 18-30, 31-40, 41-50 ปี มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านความเป็นผู้รู้จักตน พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปีและประชาชนที่มี อายุ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป ส่วนประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-30, 41-50 ปี มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี

เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัท พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระหว่าง ๑๘-๓๐, ๓๑-๔๐, ๔๑-๕๐ ปี มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระหว่าง ๑๘-๓๐, ๓๑-๔๐, ๔๑-๕๐ ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบล หนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F=๘.๓๖๗$, $sig=๐.๐๐$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ ด้านแล้วพบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักตน ไม่แตกต่างกัน ($F=๒.๐๐๕$, $sig= ๐.๑๑๓$) ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันทุกด้าน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านอื่นๆที่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้

รวมทุกด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญา ตรี มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนา องค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ ส่วน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการ พัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัด กาฬสินธุ์น้อยกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำ ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีระดับ การศึกษาอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักผล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีและสูง กว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีระดับ

๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ไม่แตกต่างกัน ($F=๒.๕๔๘$, $sig=๐.๐๕๖$) ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันทุกด้าน

ดังนั้นจึงทำการทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านอื่นๆที่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ ดังนี้

รวมทุกด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรและมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักผล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร และมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักตน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ เป็นข้าราชการและรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ส่วน ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกรมีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปและประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัท พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ส่วน ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

และอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ส่วนประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F=๑.๒๓๓$, $sig= ๐.๒๙๘$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพ สมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F=๑.๕๕๖$, $sig=๐.๒๑๒$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านแล้วพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เพศ	✓	
การศึกษา	✓	
อาชีพ	✓	
รายได้		✓
สถานภาพ		✓

๑. เพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. อายุ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๓. การศึกษา ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. อาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕. รายได้ ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมี มีความคิดเห็น ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน($F=๑.๒๓๓$, $sig= ๐.๒๙๘$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖. สถานภาพสมรส ประชาชนที่มีสถานภาพ สมรสแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F=๑.๕๕๖$, $sig=๐.๒๑๒$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจเกี่ยวกับ ความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์โดยสามารถอภิปรายผลตามลำดับได้ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การ ของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชน มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๖๓$) จึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การ ของ นายกเทศมนตรี เทศบาล ตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ใน ๗ ด้านคือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้จักผล ความเป็นผู้รู้จักตน ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา ความเป็นผู้รู้จักชุมชน และความเป็นผู้รู้จักบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติมา ไทยานันท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความเห็นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่แสดงถึงภาวะผู้นำตามสภาพจริงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ภาพรวมมีภาวะผู้นำตามสภาพจริงอยู่ในระดับมาก

ซึ่งเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์กรของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นรายด้านแล้วพบว่า มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

๑) ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้จักหลักเกณฑ์และระเบียบ ในการพัฒนาองค์กรของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก คือ สามารถปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์และกฎระเบียบขององค์กรได้เป็นอย่างดี ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับภารกิจขององค์กร รู้จักกฎระเบียบและหน้าที่ของการบริหารงานเทศบาลตำบลเป็นอย่างดี และมีความรู้และความเข้าใจกฎเกณฑ์และหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับ **โกเมธ พิมพ์เป้าธรรม** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๑-๕” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๑-๕ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒) ความเป็นผู้รู้จักผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้จักหลักเกณฑ์และระเบียบ ในการพัฒนาองค์กรของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากคือ สามารถใช้ปัญญาพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่จะตามมา คำนึงถึงผลได้เสียในการทำงานเป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ

พระเสถียร ฐิตสมปนโน ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา วัดในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ในการบริหารวัดในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานครทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๓) ความเป็นผู้รู้จักตน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักตน ในการพัฒนาองค์กรของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากคือ ผู้นำรู้เสมอว่าตนเป็นใคร มีหน้าที่อะไร ไม่ละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตนซึ่งสอดคล้องกับ **วาสนา สอดห่วง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจในพฤติกรรมของผู้นำตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพนักงาน ฝ่ายการคลัง บริษัท ทศท. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความพึงพอใจในพฤติกรรมการบริหารงานของผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๔) ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ ในการพัฒนาองค์กรของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากคือผู้นำไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่า

ประโยชน์ส่วนรวม มีความโปร่งใสสามารถเข้าไปตรวจสอบได้ซึ่งมีความสอดคล้องกับ

สุภาวดี ติมินทะ ได้วิจัยเรื่อง **“ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”** ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก

๕) ความเป็นผู้รู้จักกาล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก คือ ผู้นำมีความตรงต่อเวลา แบ่งเวลาในการทำงานได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ **ธนวัฒน์ คงสระบัว** ได้วิจัยเรื่อง **“ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามหลักพุทธศาสนา ของผู้นำชุมชนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี”** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๖) ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัท ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับ มากคือผู้นำมีอริยาศัยดีและเป็นที่ไว้วางใจแก่สังคมชุมชนได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ **ประเสริฐ ธนาฤทธิ์** ได้ศึกษาถึง **“บรรยากาศองค์การในโรงเรียนศรีธนาพาณิชยการเทคโนโลยี จังหวัดเชียงใหม่”** ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนพบว่า องค์การในโรงเรียนเป็นแบบควบคุมอันเนื่องมาจาก สภาพบริบทของโรงเรียนจัดอยู่ในระบบการแข่งขันในเชิงธุรกิจที่มีการแข่งขัน ในด้านการจัดการศึกษาที่หลากหลายโรงเรียนจะต้องมีการพัฒนาและสร้างความมั่นใจและการยอมรับให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการที่แสดงถึงศักยภาพของโรงเรียนและในการรวมอำนาจจะส่งผลดีให้ ผู้ได้บังคับบัญชา มีการปฏิบัติตามคำสั่งต่อองค์การได้เป็นอย่างดี

๗) ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลางคือผู้นำสามารถใช้ คนภายในองค์การได้อย่างเหมาะสม ให้โอกาสบุคคลทั่วไปได้เข้าทำงานซึ่งสอดคล้องกับ **ชูเกียรติ มุทธากาญจน์** ได้วิจัยเรื่อง **“ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกำนันผู้ใหญ่บ้านจังหวัดมุกดาหาร”** ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างๆ ในตำแหน่งเดียวกัน มีหน้าที่เท่ากันแต่มีอำนาจต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีปัจจัยภายในที่สำคัญคือ บุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ การเอาจริงเอาจังในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญมากกว่าผู้อื่นปัจจัยภายนอก ที่สำคัญได้แก่ การมีญาติพี่น้องมาก นโยบายคือ คำสั่งที่ชัดเจนและบุคลิกภาพของผู้สั่งการ นอกจากนี้ ความคาดหวังว่าจะมีความเป็นอยู่ที่ดี หรือคาดหวังว่าจะได้รับความเคารพนับถือ หรือได้รับความนิยม ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดมุกดาหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะได้รับต่อการปฏิบัติหน้าที่ ก็เป็นปัจจัยเกื้อหนุนอันจะก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้

๕.๒.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำ ตามหลัก สัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ด้าน เพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมี ความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำตามหลัก สัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าแตกต่างกันในทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดนัย วงศ์อมรวัชรพันธ์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสภานายความตามหลักสังคหวัตถุ ๔”** ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการ ของสภานายความแตกต่างกันได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทของการใช้บริการ โดยมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนอายุมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐.๕ และปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้ ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการของสภานายความไม่แตกต่างกัน คือ ประสพการณ์ในการ มาใช้บริการ

ด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มี อายุต่างกันมี ความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลัก สัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละด้านแล้วพบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล และ ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆแตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปณณธร เจริญชัยพลฤกษ์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้าง ความผูกพันต่อองค์การ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ”** ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์การ ของ พนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พนักงานที่มีสถานภาพ อายุ รายได้ และระยะเวลาการทำงานต่างกัน มีคะแนนการเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . ๐๕ สำหรับเพศและการศึกษา พนักงานมีคะแนนการเห็นด้วยไม่แตกต่างกัน

ด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมี ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอ เมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละด้านแล้วพบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักตนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พินต์ารวจโททวีป สุทธิ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง **“ความคิดเห็นของประชาชน ต่อการให้บริการของพนักงานสอบสวนตามหลักพรหมวิหาร ๔ : กรณีศึกษา สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานคร ”** ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศ และ สถานภาพสมรสที่ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของพนักงานสอบสวนตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของสถานี ตำรวจนครบาลยาน นาวา กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุ และวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของพนักงาน

สอบสวนตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของสถานตำราวจนครบาลยานนาวา กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมแตกต่างกันจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

ด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านแล้วพบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุรศักดิ์ สติสมปนโน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการเรือด่วนเจ้าพระยา ตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจแตกต่างกันได้แก่ อายุและอาชีพ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกจากนี้ปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการเรือด่วนเจ้าพระยาตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน

ด้านรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านแล้วพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยยุทธภูมิ ธรรมโร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพอายุ อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาและรายได้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน

ด้านสถานภาพ สมรส พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพ สมรสต่างกันมีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวุฒิพงษ์ ฉาวจิตโต ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สถานภาพ ในการปฏิบัติงานและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ไม่แตกต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านอายุ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีอายุต่างกันมีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรีตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและขอเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. นายกเทศมนตรีหรือผู้นำควรจะอธิบายถึงเป้าหมายของงานและกระจายงานให้มีความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และ การทำงานบางครั้งก็มีอุปสรรคหรือปัญหา ผู้นำควรที่จะให้คำปรึกษากับพนักงานทุกคนด้วยความยินดีและพยายามชี้สาเหตุของปัญหาที่แท้จริงพร้อมกับวิธีการแก้ไข ปัญหาของงานนั้น

๒. ผู้นำเทศบาลตำบลควรจัดให้มีการสัมมนาหรืออบรมเพื่อสร้างแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในเทศบาลตำบลขึ้น แล้วเปรียบเทียบการทำงานจากความคิดเดิม ๆ กับแนวคิดใหม่ว่าสิ่งไหนให้ผลมากกว่ากันหรือผลออกมาแล้วเหมือนหรือต่างกันมากน้อยเพียงใด

๓. ผู้นำควรนึกเสมอว่า การที่เราเข้ามาอยู่ในนี้ได้ก็เพราะประชาชน ควรที่จะสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมให้มากและวางตัวให้เหมาะสม

๔. นายกเทศมนตรี หรือผู้นำควรส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจ จพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ชุมชนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์ไม่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นและที่สำคัญผู้นำต้องประพฤติตัวให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการรู้จักประมาณ

๕. นายกเทศมนตรี หรือ ผู้นำ ควรกำหนดเวลาการทำงานของพนักงานให้ชัดเจน ติดตามประเมินผล เมื่อพนักงาน มาทำงานสายควรมาตรการในการหักเงินเดือน หรือพักงาน และ คนที่มาทำงานตรงต่อเวลาหรือมาก่อนเวลางานแล้วกลับทีหลังควรมีรางวัลให้ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน

๖. ผู้นำเทศบาลตำบลควรออกไปสำรวจความทุกข์ยากของประชาชน หรือ ปัญหาของประชาชน โดยอาจจะจัดการประชุมขึ้นภายในเขตเทศบาล เช่น นายกเทศมนตรีพบปะประชาชน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการรู้สาเหตุของปัญหาภายในชุมชนอย่างแท้จริง

๗. นายกเทศมนตรี หรือ ผู้นำ ควรจัดอบรม หรือสัมมนาให้แก่วัยรุ่นตามความเหมาะสม โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด การมั่วสุม การทะเลาะวิวาท เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาและน่าอยู่มากยิ่งขึ้นไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะเกิดปัญหาใหญ่ๆตามมา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ผู้นำควรเข้าไปคลุกคลีกับประชาชนให้มากกว่าเดิมเพื่อที่จะหาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงของประชาชนภายในชุมชน

๒. ผู้นำควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยคำนึงถึงผลลัพธ์และผลกระทบเสมอ

๓. ผู้นำไม่ควรยึดติดรูปแบบการทำงานแบบเดิม ควรให้บุคลากรภายในองค์การแบบมีแนวคิดสร้างสรรค์มากกว่าเดิม

๔. ผู้นำควรพัฒนารูปแบบ ระบบ การบริหารแบบเดิม ให้ดีขึ้น รวดเร็ว ทันใจต่อการให้บริการต่อประชาชน

๕. ผู้นำควรมีกิจกรรมภายในชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเยาวชนภายในชุมชน และ เพื่อลดปัญหายาเสพติด

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการดำเนินงานวิจัยในเรื่องภาวะผู้นำ ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินงานวิจัยในลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือ กลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อศึกษาดูว่า มีการใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีความเหมือนกัน หรือ แตกต่างกันจากการวิจัยในครั้งนี้

๒. ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ เช่น พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ อิทธิบาท ๔ เป็นต้น มาใช้ร่วมกับภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์กร

๓. ควรศึกษาการประยุกต์แนวทางการพัฒนาผู้นำตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน